Afganistanile antava ELi rahalise abi eelarvekontroll

P7_TA(2011)0578

Euroopa Parlamendi 15. detsembri 2011. aasta resolutsioon Afganistanile antava ELi rahalise abi eelarvekontrolli kohta (2011/2014(INI))

(2013/C 168 E/07)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Afganistani kohta, eelkõige 8. juuli 2008. aasta resolutsiooni Afganistani stabiliseerimise kohta ([1]), 15. jaanuari 2009. aasta resolutsiooni ELi eelarvest Afganistanile eraldatavate vahendite kontrolli kohta ([2]), 24. aprilli 2009. aasta resolutsiooni naiste õiguste kohta Afganistanis ([3]) ning 16. detsembri 2010. aasta resolutsiooni uue Afganistani-strateegia kohta ([4]),

— võttes arvesse oma 23. aprilli 2009. aasta resolutsioone Euroopa Liidu 2007. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta ([5]) ning 5. mai 2010. aasta resolutsioone Euroopa Liidu 2008. aasta üldeelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta ([6]),

— võttes arvesse oma 5. juuli 2011. aasta resolutsiooni ELi eelarvest arenguriikidele antava toetuse tuleviku kohta ([7]),

— võttes arvesse 20. juulil 2010 toimunud Kabuli konverentsi, kus abiandjad leppisid kokku, et hakkavad oma programme paremini ühtlustama, ja kohustusid järgima abi tulemuslikkuse põhimõtteid, ning 28. jaanuaril 2010 toimunud Londoni konverentsi, kus abiandjad leppisid kokku asutada sõltumatu kõrge järelevalveamet ja suunata rohkem arenguabi Afganistani Islamivabariigi valitsuse (AIVV) kaudu, toetades seda struktuuride ja eelarvete reformimisega,

— võttes arvesse komisjoni 7. septembri 2010. aasta ja 22. juuni 2011. aasta vastuseid eelarvekontrollikomisjoni küsimustele,

— võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja eriaruannet nr 3/2011 pealkirjaga „ÜRO organisatsioonide kaudu konfliktipiirkondade riikidele antava ELi abi tõhusus ja tulemuslikkus",

— võttes arvesse Afganistani ülesehituse eriinspektori kontrolliaruandeid,

— võttes arvesse USA valitsuse aruandluse eest vastutava ameti (Government Accountability Office – GAO) kontrolliaruandeid Afganistani kohta,

— võttes arvesse Ameerika Ühendriikide rahvusvahelise arengu ameti (USAID) peainspektori kontrolliaruandeid Afganistani kohta,

— võttes arvesse Iraagi ja Afganistani sõjanduse valdkonna allhangete komisjoni lõpparuannet USA Kongressile „Allhangete ümberkujundamine sõjanduses",

— võttes arvesse Afganistani kõrgema kontrolliasutuse seaduse projekti,

([1]) ELT C 294 E, 3.12.2009, lk 11.
([2]) ELT C 46 E, 24.2.2010, lk 87.
([3]) ELT C 184 E, 8.7.2010, lk 57.
([4]) Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0490.
([5]) ELT L 255, 26.9.2009.
([6]) ELT L 252, 25.9.2010.
([7]) Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2011)0317.

Neljapäev, 15. detsember 2011

— võttes arvesse Kõrgemate Kontrolliasutuste Rahvusvahelise Organisatsiooni (International Organization of Supreme Audit Institutions – INTOSAI) 2007. aastal vastu võetud Mexico deklaratsiooni kõrgemate kontrolliasutuste sõltumatuse kohta,

— võttes arvesse 27. oktoobril 2009. aastal nõukogu poolt vastu võetud ELi Afganistani ja Pakistani tegevuskava ja selle kaks korda aastas avaldatavaid täitmise aruandeid,

— võttes arvesse ÜRO Arenguprogrammi, ÜRO Rahvastikufondi ja ÜRO projektiteenistuse juhatuse 6.–17. juunil 2011. aastal toimunud aastakoosolekul vastu võetud otsust 2011/23,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 48,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit ja väliskomisjoni ning arengukomisjoni arvamusi (A7-0388/2011),

A. arvestades, et Euroopa Parlamendi 16. detsembri 2010. aasta resolutsioonis uue Afganistani-strateegia kohta toodi esile mitmeid mureküsimusi seoses Afganistanile antava ELi finantsabi eelarvekontrolliga;

B. arvestades, et organisatsiooni Integrity Watch andmetel maksti 2009. aastal Afganistanis üle miljardi dollari altkäemaksudeks;

C. arvestades, et eelarvekontrollikomisjon vastutab ELi üldeelarve täitmise kulutasuvuse kontrollimise eest;

D. arvestades, et demokraatias on keskse tähtsusega avalike rahaliste vahendite läbipaistvus ja vastav aruandekohustus;

E. arvestades, et Afganistan on üks ELi üldeelarvest kõige enam tsiviilotstarbelist abi saavaid riike;

F. arvestades, et 2002. aastast saadik on komisjon Afganistanile arengu- ja humanitaarabiks eraldanud üle 2 miljardi ja välja maksnud üle 1,8 miljardi euro;

Afganistanile antava abi rahastamise eri kanalite eelised ja puudused

1. kordab, et komisjon võib Afganistanis ELi vahendite kulutamisel kaaluda erinevate rahastamiskanalite kasutamist; tuletab meelde, et Afganistani Islamivabariigi valitsus ei saa ELi üldeelarvest otsest (valdkondlikku) eelarvetoetust;

2. märgib, et nagu seletuskirjas esitatud tabelist näha, on igal rahastamiskanalil omad eelised ja puudused, sõltuvalt kulutuste konkreetsest eesmärgist;

3. on seisukohal, et välistada ei tuleks ühtegi rahastamiskanalit, kuna neil kõigil on oma spetsiifilised head ja halvad küljed; peab vajalikuks abi mitmekesistamist, et rahuldada konkreetseid vajadusi sobivate rahastamiskanalite kaudu;

4. palub komisjonil kaaluda võimalust hakata andma Afganistanis rangetel ja selgelt määratletud tingimustel otsest eelarvetoetust niipea, kui on tõestatud selleks vajaliku makromajandusliku stabiilsuse ja usaldusväärse finantsjuhtimise olemasolu, kuna see on parim vahend Afganistani administratsiooni suutlikkuse arendamiseks; arvab, et nii võib saavutada püsivaid ja pikaajalisi eesmärke;

5. on seisukohal, et komisjon peaks hindama AIVV ministeeriumite võimekust, ning arvab, et eelarvetoetuse andmist võiks alustada piiratud summade eraldamisest rangetel ja selgetel tingimustel; võtab teadmiseks, et teised doonorriigid annavad juba valdkondlikku eelarvetoetust nendele Afganistani ministeeriumitele, kes on täitnud läbipaistvuse ja aruandekohustuse kriteeriumid; palub, et komisjon kaaluks rangetel ja selgelt määratletud tingimustel eelarvetoetuse andmist lisaks kesktasandile ka provintsi- ja kohalikul tasandil niipea, kui on olemas selleks vajalikud eeldused ja on täidetud nõutud kriteeriumid, kuna see stimuleeriks suutlikkuse arendamist kõigil valitsustasanditel; arvab, et eelarvetoetuse kooskõlastatud suunamine eri haldustasanditele tugevdaks ka komisjoni seisundit vastavate üksuste suhtes ning ta ei peaks sõltuma vaid ühe üksusega kujunenud sidemetest; märgib, et selline mitmekesistamine ei tohi nõrgestada keskvalitsuse rolli ja vastutust ning vajab seetõttu viimase heakskiitu;

6. palub komisjonil samaaegselt siduda võimalik edaspidine eelarvetoetuse andmine rangete, selgelt määratletud, mõõdetavate ja selgete tingimustega; on seisukohal, et sihiks tuleb võtta selliste eesmärkide täitmine, mille hindamiseks saaks kasutada aruandekohustuse ja läbipaistvuse näitajaid ning eelnevalt määratletud kriteeriumeid; toonitab, et kohe algul tuleb kindlaks määrata algtasemed, mille suhtes arengut hinnata; peab seejuures ülitähtsaks korruptsiooni- ja pettustevastase võitluse mehhanisme; kinnitab, et arengupoliitika meetmete tulemuslikkust partnerriikides tuleb kontrollida ka kohalike kriteeriumide alusel; rõhutab sellega seoses avalike teenistujate, eriti julgeolekujõudude ja politsei koolitamise suurt tähtsust;

7. kinnitab parlamendi kui järelevalvaja ülesannet ning nõuab seepärast, et komisjon astuks vajalikud sammud läbipaistval viisil ja teeks üldsusele kättesaadavaks:

— AIVVga sõlmitud kokkulepped;

— algtasemed, näitajad, sihteesmärgid, arvutusmeetodid ja kontrollandmete allikad, mille alusel hinnata edasiminekut ning teha otsuseid tulemuspõhiste ja erinevate võimalike edasiste eelarvetoetuste väljamaksmiseks;

— selged ja standardsed aruanded, milles objektiivselt, läbipaistvalt ja määratletud kriteeriumite põhjal hinnatakse edasiminekut ning vajaduse korral põhjuseid, miks algselt planeeritud edu ei saavutatud;

Vastutus ja järelevalve ELi rahaliste vahendite üle Afganistanis

Kontrollijate nimetatud puudused

8. võtab teadmiseks Euroopa Kontrollikoja hiljutise kontrolliaruande, milles käsitletakse ÜRO organisatsioonide kaudu konfliktipiirkondade riikidesse, sealhulgas ka Afganistani suunatavaid ELi rahalisi vahendeid; taunib kontrollikoja avastatud projektijuhtimise puudusi Afganistanis, näiteks:

— puudused projektide kavandamisel, mille tulemuseks on jätkusuutmatud ja mõjutud projektid;

— ÜRO allasutuste aruandlus komisjonile on hilinenud, liiga üldsõnaline, pigem tegevustele kui tulemustele orienteeritud ega võimalda komisjonil piisavalt kontrollida konkreetse projekti tõhusust;

— projektide sage hilinemine, mis tuleneb ebareaalsetest ajakavadest;

9. on mures teiste kontrollorganite, näiteks USA Afganistani ülesehituse eriinspektori (SIGAR), USA valitsuse aruandluse eest vastutava ameti (GAO), sõjanduse valdkonna allhangete komisjoni ning USA rahvusvahelise arengu ameti (USAID) peainspektori aruannete pärast, milles on täheldatud järgmisi puudusi:

— suur korruptsiooni- ja pettuseoht Afganistanis, millest annab tunnistust hiljutine Kabuli Panga skandaal ja mida on tunnistatud sõjanduse valdkonna allhangete komisjoni lõpparuandes, mille kohaselt esines 5–9 % USA poolt Iraagile ja Afganistanile eraldatud koguabi puhul pettusi; samuti selgub Integrity Watchi aruandest, et 2009. aastal Afganistanis üle miljardi dollari altkäemaksudeks läinud rahast üks kolmandik kasutati mõne avaliku teenuse eest tasumiseks (dokumentatsioon, haridus, tervishoid), kusjuures politsei on kõige korrumpeerunum asutus;

— enamiku Afganistani ministeeriumite suutmatus pakkumisi korraldada ja lepinguid hallata, põhjuseks kõrge kirjaoskamatuse tase ja töötajate halb väljaõpe;

— Afganistani riikliku politsei andmebaaside mitteusaldusväärsus – politseinike arv kõigub 111 774 ja 125 218 inimese vahel, mis paneb kahtlema Afganistani politseinikele palkade väljamaksmise regulaarsuses ja seaduslikkuses, mis on suurima ELi rahastatava projekti, avaliku korra tagamise sihtfondi (Law and Order Trust Fund – LOTFA) peamine eesmärk;

— suur vahendite raiskamise oht, mida on tunnistatud sõjanduse valdkonna riigihangete komisjoni lõpparuandes, mille kohaselt raisati 10–20 % USA poolt Iraagile ja Afganistanile eraldatud koguabist;

— mitmekordne alltöövõtt põhjustab viivitusi ja üldkulude kasvu, raskendab järelevalvet peatöövõtja üle ning vähendab neist projektidest kasu saavate kohalike elanike osakaalu;

— rahastatakse lühiajalisi projekte, mille jätkusuutlikkus pikemas perspektiivis on vähetõenäoline;

— Afganistani auditi- ja kontrolliamet ei ole AIVVst täiesti sõltumatu;

10. on seisukohal, et komisjon peaks võtma arvesse ka USA ja teiste kolmandate riikide kontrollijate nimetatud puudusi, mis viitavad ka ELi rahastatud projektide riskiteguritele, kuna paljud neist kattuvad või on vähemalt sarnased;

Väljaselgitatud puuduste kõrvaldamine

11. tunnistab, millistes rasketes oludes tuleb komisjonil anda abi aastakümneid sõdadest räsitud riigis; toonitab, et kohapealset kontrolli tuleb teostada ka keerulistes julgeolekutingimustes; kutsub komisjoni üles kohaldama selliseid alternatiivseid auditeid ja kontrolle, mida saab ka praegustes julgeolekuoludes kohapeal läbi viia; lisaks palub komisjonil tegeleda täheldatud puudustega ja rahastada projekte, kui need vastavad järgmistele nõuetele:

— pikaajaline rahaline ja tegevuslik jätkusuutlikkus;

— toetatakse afgaanide võimalikult suuremat vastutust projekti eest;

— pettuste ja korruptsiooni oht on võimalikult suurel määral kõrvaldatud;

12. palub komisjonil kindlaks teha riskitegurid, mis tulenevad pettustest, korruptsioonist, projekti jätkusuutlikkusest, mitmekordsest alltöövõtust ning muudest raiskamise ja vahendite väärkasutamise põhjustest; lisaks palub komisjonil toetuslepingutes ja kommertslepingutes neid küsimusi jätkuvalt piisavalt käsitleda ning eeskirjade täitmist hoolikalt jälgida;

13. rõhutab, et demokraatia jaoks on eluliselt tähtis täitevvõimust rahaliselt ja operatiivselt täiesti sõltumatu kõrgem kontrolliasutus, mis on nii võimekas ja nii hästi rahastatud, et suudab läbi viia rahvusvahelistele normidele vastavat finants-, tulemus- ja eeskirjade täitmise kontrolli;

14. on mures mitmetest sõltumatutest ja usaldusväärsetest allikatest saadud teadete pärast, mille kohaselt Afganistani ametivõimud kõige kõrgemal tasemel takistavad riigi prokuröride poolt ametiisikute, nt kuberneride vastu käivitatud korruptsioonijuurdlusi;

15. taunib asjaolu, et auditi- ja kontrolliametit käsitlevad uued seaduseelnõud ei taga ikkagi ameti täielikku sõltumatust, kuna näiteks riigikontrolöri ja tema asetäitja nimetaks ametisse mitte seadusandlik, vaid täidesaatev võim; märgib, et see on vastuolus Mexico deklaratsiooniga kõrgemate kontrolliasutuste sõltumatuse kohta; kutsub seetõttu komisjoni üles nõudma, et seadustega kehtestataks Afganistani auditi- ja kontrolliameti täielik rahaline ja operatiivne sõltumatus ja suurendataks võimekust; tuletab komisjonile meelde, et auditi- ja kontrolliameti täielikku sõltumatust, piisavat võimekust ja rahastamist tuleks lugeda otseste eelarvetoetuste käivitamise üheks keskseks eeltingimuseks;

16. kutsub komisjoni kaaluma mõtet koos Afganistani auditi- ja kontrolliametiga ühiste kontroll- ja järelevalvevisiitide korraldamisest; sellega seoses soovitab tõhustada kontrollialaste teadmiste ja koolitusoskuste vastastikust vahetust vastutavate asutuste vahel; peab seda võimaluseks tõsta suutlikkust ja parandada üksteisemõistmist;

ÜRO allasutuste kaudu Afganistanile antavat abi kajastava aruandluse parandamine

17. tuletab meelde, et mõningaid kõige tähtsamaid ELi üldeelarvest rahastatavaid Afganistani-projekte haldab ja viib ellu ÜRO Arenguprogramm (UNDP);

18. tuletab meelde, et vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 287 lõikele 3 on Euroopa Kontrollikojal õigus teostada vajaduse korral kontrolli kohapeal iga liidu nimel tulusid või kulusid haldava mis tahes organi või asutuse ruumides;

19. lisaks tuletab meelde, et parlament on korduvalt palunud komisjonil parandada ÜRO hallatavate projektide, eriti mitme abiandja vahenditest moodustatud sihtfondide läbipaistvust ja aruandlust, kehtestades näiteks kinnitava avalduse nõude;

20. võtab teadmiseks ÜRO Arenguprogrammi (UNDP), ÜRO Rahvastikufondi (UNFPA) ja ÜRO projektiteenistuse (UNOPS) juhatuse 6.–17. juunil 2011. toimunud aastakoosolekul vastu võetud otsuse anda rahvusvahelistele doonororganisatsioonidele, näiteks Euroopa Liidu institutsioonidele samasugused õigused sisekontrolli aruannetega tutvuda, nagu on antud ÜRO liikmesriikidele; peab siiski vajalikuks edasi liikuda, et parandada aruandlust ELi vahendite kasutamise kohta sellega, et teavet antakse pigem tulemuste kui tegevuste kohta; nõuab tungivalt, et komisjon kutsuks ka teisi ÜRO allasutusi üles rakendama samasugust poliitikat, nagu seda teevad UNDP, UNFPA ja UNOPS; võtab rahuloluga teadmiseks, et ÜRO Lastefond (UNICEF) on teinud vastavasisulise otsuse;

21. on lisaks seisukohal, et edaspidi on vaja süvendatumat lähenemisviisi, et täielikult täita parlamendi korduvaid nõudmisi läbipaistvuse ja aruandluse parandamiseks, seda koos tõhususe ja tulemuslikkuse tõstmisega; palub, et Euroopa Kontrollikoda püüaks saavutada ÜRO allasutustega vastastikust mõistmist, et leppida kokku ühtsetes auditeerimisstandardites, mis järgiksid täielikult rahvusvahelisi auditeerimisstandardeid ja tooksid kaasa kinnitavate avalduste kasutuselevõtmise;

22. juhib tähelepanu Kõrgemate Kontrolliasutuste Rahvusvahelise Organisatsiooni (INTOSAI) raames loodud ja Euroopa Kontrollikoja liikme juhitava katastroofiabiga seotud aruandluse ja auditite töörühma praegustele jõupingutustele ([1]); toetab töörühma kahte peaeesmärki, milleks on:

— pakkuda aruandlusküsimustes suuniseid ja häid tavasid seeläbi, et kõigile sidusrühmadele (abiandjad ja -saajad, rahvusvahelised organisatsioonid, VVOd) antakse selget, läbipaistvat ja standardset teavet, seades lõppeesmärgiks ülemineku ühele ühtsele aruandlusmudelile;

— pakkuda auditeerimisküsimustes suuniseid ja häid tavasid, seades lõppeesmärgiks ühekordse auditi kontseptsiooni, mis tähendaks seda, et iga eurot auditeeriks vaid ühel korral välisaudiitor, kes tagaks kõigile sidusrühmadele kindlustunde;

23. on rahul INTOSAI töörühma tegevusega ning soovitab töörühmal täita oma ülesanded ettenähtud ajakava raamides; on seisukohal, et selle töö tulemusi võiks kohaldada ka laialdasemalt, kuna paljud katastroofiabiga seotud probleemid ilmnevad ka konfliktipiirkondadele antava arenguabi puhul;

24. peab seda sobivaks viisiks selliste aruandlusprobleemide lahendamisel, mida kogevad näiteks ÜRO allasutused;

25. seepärast soovitab Euroopa Kontrollikojal ja asjaomastel ÜRO allasutustel alustada dialoogi jätkuvatele probleemidele lahenduse leidmiseks; sellega seoses rõhutab ühekordse auditeerimise korra eeliseid, kuna see muudaks auditid tõhusamaks; sellega seoses peab INTOSAI töörühma tööd vägagi asjakohaseks ja kutsub Euroopa Kontrollikoda jõudma selle alusel ÜRO allasutustega vastastikusele mõistmisele;

26. sellega seoses tuletab meelde, et parlament on juba pikka aega nõudnud üleeuroopalise mitme rahastajaga sihtfondi asutamist ning juhib tähelepanu komisjoni ettepanekule, mille kohaselt peaks läbivaadatud finantsmäärus (KOM(2010)0815) andma õigusliku aluse selliste mitme rahastajaga sihtfondide asutamiseks; peab seda võimaluseks tagada võimalikult heatasemeline aruandlus, niikaua kui kõik mitme rahastajaga sihtfonde haldavad ÜRO allasutused veel ei täida ELi läbipaistvus- ja aruandlusnõudeid;

Abi kooskõlastamine abiandjate poolt

27. märgib, et Afganistanis on abi tulemuslikkuse ja abiandjate tegevuse kooskõlastamise teel struktuurseks tõkkeks asjaolu, et paljud abiandjad seavad endale lühiajalised eemärgid ega vii oma tegevust kooskõlla AIVV ja Afganistani rahva vajadustega; märgib, et vägede paiknemisest tulenevad rangelt geograafilised eelistused ning abiandjamaade tegevuse piirkondlik killustatus ei soodusta abi kooskõlastamist ning suurendab finantsabi dubleerimise ja vähetõhusa kasutamise võimalust;

28. võtab teadmiseks nõukogu järeldused pealkirjaga „ELi tegevuse tõhustamine Afganistanis ja Pakistanis“, kaks korda aastas koostatavad vastavad aruanded, komisjoni 2009. aasta sinise raamatu, milles käsitletakse kogu ELi üldeelarvest ja liikmesriikide riigieelarvetest antavat abi, ning hiljutise kaheste volitustega ELi delegatsiooni juhi ja ELi eriesindaja ametisse nimetamise; peab neid asjalikeks sammudeks ELi ja liikmesriikide tegevuse parema kooskõlastamise suunas;

([1]) http://eca.europa.eu/portal/page/portal/intosai-aada/home

29. loodab, et Euroopa välisteenistuse loomine toob kaasa parema kooskõlastamise ja suhtluse ning suurema läbipaistvuse ELi projektide rakendamisel ning ELi vahendite säästvama ja tulemuslikuma kasutamise Afganistanis; eeldab samuti, et vastutusvaldkonnad on ELi delegatsioonis selgelt jaotatud;

30. palub komisjonil jätkata pingutusi abiandmise kooskõlastamiseks peale liikmesriikide ka teiste rahvusvaheliste abiandjatega, näiteks rakendades selleks geograafilise lähenemise kõrval ka ühiseid valdkondlikke lähenemisviise; rõhutab, milline tähtis osa on sellega seoses ÜRO abimissioonil Afganistanis ja Afganistani rahandusministeeriumil;

31. rõhutab, et rahvusvahelised investeeringud Afganistani peavad vastama AIVV ja Afganistani rahva vajadustele;

Aruandluse parandamine

32. tuletab komisjonile meelde, et parlament on palunud komisjonil ([1]) esitada Euroopa Parlamendile igal aastal aruande, milles sisaldub hinnang abi tulemuslikkuse ja mõju kohta ning kinnitav avaldus, milles selgelt näidatakse kontrollitud kulutuste määr, täheldatud rikkumised ja võetud meetmed; kordab seda üleskutset ja nõuab tungivalt, et komisjon täiel määral täidaks parlamendi soovitust esitada parlamendile Afganistanile abi andmist ja selle kontrolli käsitlev aastaaruanne;

33. näeb vajadust suurendada läbipaistvust ja vastutust ELi rahaliste vahendite kasutamisel ning aidata ELi liikmesriikidel ja teistel abiandjatel vältida sarnaseid vigu; palub seepärast komisjonil teha üldsusele kättesaadavaks oma tulemustele orienteeritud järelevalvemissioonide ning ÜRO allasutuste kaudu edastatud ELi rahaliste vahendite kasutamise kontrolli missioonide aruanded ja muud auditi- ja hindamisaruanded;

Tulevased väljakutsed

34. võtab teadmiseks Ameerika Ühendriikide presidendi hiljutise avalduse umbes kolmandiku USA vägede väljaviimisest 2012. aasta suveks ja vastutuse Afganistani julgeolekujõududele üleandmisest 2014. aastaks; tuletab meelde, kui oluline on ELi rahaliste vahendite kasutamise nõuetekohaseks kontrollimiseks stabiilne julgeolekuolukord, kusjuures Afganistani julgeolekuolude halvenemine on juba raskendanud seal komisjoni ja teiste organisatsioonide kohapealsete kontrollvisiitide korraldamist;

35. rõhutab, et vägede väljaviimine võib mõjuda halvasti Afganistani majandusele; tuletab meelde, et ülekaalukalt suurema osa Afganistani eelarve ja sisemajanduse kogutoodangu allikaks on välisabi; märgib, et majanduse taastumisel on Afganistani üldise arengu jaoks otsustav tähtsus; on seisukohal, et sõjalise abi vähenedes muutub tähtsamaks Afganistanile osutatav tsiviilotstarbeline abi;

36. on arvamusel, et siin võib ka peituda võimalus suunata nappe vahendeid pikemas perspektiivis kõige tõenäolisemalt tulemusi andvatele projektidele; kordab, et projektid peavad olema majanduslikult jätkusuutlikumad, ning arvab, et see vähendaks abiandjatele tekkivat survet maksta parajasti olemasolevad vahendid välja abisaajatele, kes viivad ellu pikaajalise perspektiivita projekte;

37. on seisukohal, et kodanikuühiskonna esindajad ja parlamendiliikmed peavad olema kaasatud strateegiate rakendamise, järelevalve ja tulemuste hindamise igasse etappi ning see nõue peab olema eelarvetoetuse abikõlblikkuse puhul otsustav kriteerium;

([1]) Oma eespool nimetatud 15. jaanuari 2009. aasta resolutsiooni lõige 40 (ELT C 46 E, 24.2.2010, lk 93).

38. peab Afganistani tuleviku seisukohalt oluliseks rahvusvahelise üldsuse jätkuvaid ja kasvavaid pingutusi kohtuasutuste võimekuse ja sõltumatuse suurendamiseks; palub komisjonil ja liikmesriikidel vastavaid pingutusi intensiivistada ning pidada AIVVga jõulist ja konstruktiivset dialoogi selle tagamiseks, et tõhus ja sõltumatu kohtunikkond jääks endiselt kõigi Afganistani arenguga seotud osapoolte ühiseks eesmärgiks;

39. rõhutab, et korruptsioonivastane võitlus on Afganistani rahutagamisprotsessi väga oluline osa, kuna altkäemaks põhjustab vahendite väära jaotumist, takistab juurdepääsu põhilistele avalikele teenustele, nagu tervishoid ja haridus, ning on suureks takistuseks riigi sotsiaalmajanduslikule arengule; rõhutab samuti, et korruptsioon vähendab avaliku sektori ja valitsuse usaldusväärsust ning on seega suureks ohuks riigi stabiilsusele; nõuab seetõttu tungivalt, et EL pööraks Afganistanile abi andmisel erilist tähelepanu korruptsioonivastasele võitlusele;

40. taunib asjaolu, et märkimisväärne osa rahvusvahelisest abist läheb jagamisahelas kaduma, ning juhib tähelepanu neljale põhilisele viisile, kuidas see juhtub: raiskamine, julgeoleku valdkonna liigsed vahenduskulud, tegelikust suuremad arved ja korruptsioon; nõuab seetõttu tungivalt, et EL jälgiks ELi poolt Afganistanile antava abi maksumust ja mõju, et parandada abi tõhusust;

41. peab tulevaseks peamiseks probleemiks Afganistani ülesehitamisel sealse julgeolekuolukorra arengut ning palub komisjonil koos rahvusvahelise kogukonnaga koostada strateegia, mille abil tagada Afganistani julgeolek ja stimuleerida jätkusuutlikku majandust, muu seas ka selleks, et suuta abi andmist nõuetekohaselt kontrollida;

42. peab vajalikuks meenutada, et soolist võrdõiguslikkust ja naiste õigusi tunnustatakse oluliste küsimustena nii Afganistani valitsuse riiklikus arengustrateegias kui ka riigi strateegiadokumendis (2007–2013), millega sätestatakse, et soolisest mõõtmest saab kavandamise lahutamatu osa;

Välispoliitiline vaatenurk

43. kordab uuesti ELi võetud kohustust jätkata Afganistani toetamist; rõhutab, et Afganistanile antava ELi arenguabi üldine eesmärk peaks olema riigi pikaajalisele säästvale arengule kaasaaitamine, sealhulgas sotsiaalmajanduslike normide parandamine, töökohtade loomise ja VKEde arvu suurendamise soodustamine, haridusvaldkonna tugevdamine ja soolise võrdõiguslikkuse tagamine; toonitab asjaolu, et abi peaks veelgi soodustama avaliku halduse suutlikkuse tõstmist, tugevdama õigusriigi põhimõtet ja vähendama korruptsiooni, hõlbustades sellega julgeolekuvastutuse üleandmist Afganistani Islamivabariigi valitsusele; soovitab eraldada osa Afganistanile antavast rahalisest abist viieaastase kava jaoks, mille eesmärk on oopiumikasvatuse järkjärguline lõpetamine ja selle asendamine alternatiivse tootmisega; rõhutab vajadust hõlbustada allpiirkondlikku koostööd, toetades piiriüleste küsimuste lahendamist;

44. kordab, et abi on vaja kiiresti tõhustada, kuna paljud arenguindikaatorid ei näita ikka veel olukorra märkimisväärset paranemist ning korruptsioon ja rahvusvahelise abi pikk jaotusahel on inimestele põhiteenuste pakkumisel jätkuvalt peamised takistused; kutsub Euroopa Liitu ja liikmesriike üles kasutama kõiki olemasolevaid finantsmeetmeid (sh tulevasi ELi sihtfonde, kui need luuakse) selle eesmärgi saavutamiseks tõhusal viisil, mis tagab elanikele põhiteenuste osutamise;

45. märgib, et enamik sotsiaalmajandusliku arengu toetamiseks eraldatavatest vahenditest antakse rahvusvaheliste mehhanismide kaudu, kuid et oluline osa sellest abist ei jõua kavandatud abisaajateni, kelleks on Afganistani rahvas; juhib tähelepanu sellele, et ELil ja eelkõige komisjonil/Euroopa välisteenistusel peaks olema juhtiv roll abiandmise koordineerimise parandamisel tihedas koostöös teiste peamiste abiandjatega, näiteks USA ja Jaapaniga, ja nõuab üksikasjalikke hinnanguid abi tõhususe kohta, et suurendada abi läbipaistvust ja abiandjate vastutust;

46. on arvamusel, et Euroopa Liit kui Afganistani üks peamisi ametliku arengu- ja humanitaarabi andjaid (2002. aastast kuni 2010. aasta lõpuni üle 2 miljardi euro) kannab konkreetset vastutust hindamise eest, kas see raha jõuab kavandatud abisaajateni ja parandab nende elutingimusi;

47. nõuab, et kui abiandmine toimub rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu, peaksid Euroopa välisteenistus ja komisjon pöörama erilist tähelepanu raiskamise, liigsete vahenduskulude, ebatõhususe, tegelikust suuremate arvete ja korruptsiooni vältimisele ning nõudma kindlalt õigeaegset ja piisavat teavet rahaliste vahendite kasutamise ja selle tulemuste kohta;

48. kutsub ELi uuesti üles rajama keskse andmebaasi ning analüüsima kogu ELi poolt Afganistanile antava abi maksumust ja mõju, sest ajakohaste ja usaldusväärsete andmete puudumine kahjustab abi tõhusust ja läbipaistvust;

49. on arvamusel, et komisjon peaks kaaluma valdkonnapõhise eelarvetoetuse kasutuselevõtmist; rõhutab siiski, et sellisele abile peaksid olema seatud ranged tingimused ja mõõdetavad mõjunäitajad ning seda peaks saama kasutada ainult koos suutlikkuse suurendamise meetmetega ja sellistes ametiasutustes, mille organisatsioonilisi struktuure ja finantsjuhtimise suutlikkust on nõuetekohaselt hinnatud ning mis on tunnistatud piisavaks ja läbipaistvaks;

Arengupoliitiline vaatenurk

50. rõhutab, et abi suunamine konfliktidest mõjutatud riikidele tähendab tulemuste osas kaasneva kõrge riskitaseme aktsepteerimist; rõhutab, et koostöö ÜROga on võimaldanud saavutada arengualaseid tulemusi eriti raskes töökeskkonnas; rõhutab siiski, et on vaja teha rohkem edusamme seoses tõhusama aruandluskohustuse ja läbipaistvusega ELi suhtes, kes on ÜRO süsteemis väga tähtis abiandja;

51. rõhutab, et Afganistanile antava abi tulemuslikkust saab suurendada ainult siis, kui muutub põhjalikult suhtumine korruptsiooni, mis on selles riigis vohanud alates 2001. aastast kõikidel haldustasanditel kõige madalamast kuni kõige kõrgemani välja; rõhutab, et tipptasandi korruptsioon, mida vahetult 2001. aastale järgneval ajal vaikimisi aktsepteeriti, hävitab nüüd Afganistani rahva silmis peaaegu pöördumatult Afganistani põhiseaduse kohaselt rajatud asutuste mainet; rõhutab seetõttu pakilist ja vaieldamatut vajadust lõpetada korruptsiooni aktsepteerimine ning võtta meetmeid tagamaks, et Afganistani kohtusüsteem ja Afganistani kontrollikoda saaksid selle tõsise probleemiga jõuliselt tegeleda ning usaldada Euroopa Liitu kui tugevat, usaldusväärset ja kindlat liitlast, kes asub juhirolli võitluses probleemiga, mis on riigi tuleviku seisukohalt määrava tähtsusega;

52. kutsub Euroopa välisteenistust ja komisjoni üles kindlaks määrama selge abiandmise strateegia sellises hapras, riskialtis keskkonnas; märgib, et ELi arengupoliitika juhtpõhimõte peab olema abi tulemuslikkus; rõhutab, et piisav riskijuhtimine on vajalik ning seetõttu tuleb tagada piisavalt rahalisi vahendeid ja personali, et kindlustada abivoogude põhjalik järelevalve ning tulemuste hindamine;

53. võtab teadmiseks abiandjate lubaduse eraldada kahe aasta jooksul vähemalt 50 % arenguabist Afganistani valitsuse põhieelarve kaudu; rõhutab siiski, et eelarvetoetused peavad olema tihedalt seotud olukorra konkreetse paranemisega riigi valitsemises ja abiandjate suurema usaldusega Afganistani riikliku finantsjuhtimissüsteemi vastu, ning nõuab kiireloomulisi reforme ja suutlikkuse suurendamist, et tugevdada riiklikku finantsjuhtimissüsteemi, vähendada korruptsiooni ning parandada eelarve täitmist; palub komisjonil Afganistani ametiasutuste rahastamisvõimet ja riikliku finantsjuhtimise peamiste reformide edenemise tempot arvesse võttes hinnata, kas konkreetsed Afganistani ministeeriumid või teised ametiasutused, sealhulgas detsentraliseeritud tasandil, võiksid edaspidi hakata õigustatult saama valdkonnapõhist eelarvetoetust, ja kui, siis millistel tingimustel;

54. rõhutab Afganistani ametivõimude vastutust pikaajalise struktuurilise arengu eest; nõuab tungivalt, et valitsus osaleks rohkem riigi ülesehitamise, demokratiseerimise ja vaesuse vähendamise nimel tehtavates jõupingutustes ning korruptsioonivastases võitluses; ergutab ELi abiandjaid pöörama erilist tähelepanu sekkumiste pikaajalisele jätkusuutlikkusele, edendades Afganistani isevastutust, investeerides järjekindlalt suutlikkuse suurendamisse ning vältides üksikprojekte, mille eesmärgiks on vaid lühiajaliste tulemuste saavutamine; rõhutab sellega seoses kodanikuühiskonna organisatsioonide tähtsat osa ülesehitusprotsessi eest vastutuse võtmises ning korruptsiooniohu vältimises;

55. kutsub Afganistani valitsust üles keskenduma eelkõige institutsioonilise suutlikkuse arendamisele avalikus sektoris ning töötama välja ühtse riikliku programmi avaliku halduse reformi tarbeks; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles edendama poliitilises dialoogis valitsusega ühiselt avaliku halduse reformi ning toetama valitsuse avaliku halduse reformi eesmärke koordineeritud viisil;

56. nõuab tungivalt, et EL pühenduks jätkuvalt Afganistani säästvale ja pikaajalisele arengule ning teeks asjakohased vahendid kättesaadavaks ka pärast 2014. aastat, mil vastutus julgeoleku tagamise eest läheb täielikult üle Afganistani ametiasutustele ning teised abiandjad võivad hakata vahendeid kärpima; sellega seoses palub ELil anda oluline panus, et rõhutada liidu soovi luua Afganistaniga pikaajaline partnerlus, pidades silmas 5. detsembri 2011. aasta Bonni rahvusvahelist Afganistani-teemalist konverentsi; kutsub ELi üles otsima uusi välismaiseid kodanikuühiskonna partnereid ja abiandjaid;

57. rõhutab, et tsiviilelanike surmajuhtumite arv on 2010. aastast saadik vähe langenud; väidab, et kui siseriiklikku, piirkondlikku ja tsiviilelanike julgeolekut ei suurendata, on areng ka edaspidi takistatud ja surmajuhtumid jätkuvad; kutsub liikmesriike üles tunnistama, et suurem julgeolek on arengu eeldus, ning kujundama oma abipoliitika sellest lähtudes;

58. rõhutab, et ELi arenguabi on aidanud kaasa naiste rolli suurendamisele Afganistanis; väidab, et naiste suurem osavõtt poliitilisest ja majanduselust muudab nende elu paremaks ning aitab vähendada ohtu, et Afganistan jääb ka tulevikus konfliktidesse vaevlema;

59. väidab, et abiandjate tegevuse praegune killustatus avaldab abi tulemuslikkusele negatiivset mõju ja tekitab strateegiate kattumist; kutsub komisjoni, liikmesriike ja rahvusvahelist avalikkust üles oma abistamistegevust paremini koordineerima;

60. väidab, et üks tähtsamaid Afganistani ees seisvaid ülesandeid on Afganistani rahvusarmee ja Afganistani riikliku politsei reformimine; märgib, et ei Afganistani rahvusarmee ega Afganistani riikliku politsei tegevustulemused ei vasta kokkulepitud eesmärkidele; kutsub liikmesriike üles tõhustama abi selles valdkonnas, pakkudes koolitusametnikke ja vahetades parimaid tavasid.

*

* *

61. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Kontrollikojale ning Afganistani Islamivabariigi valitsusele ja parlamendile.